

Barn som far illa

*the Section on Child Abuse & Neglect
of the Swedish Paediatric Society*

Medicinsk rutin handläggning av misstänkt spädbarnsmisshandel

Februari 2019

Medicinsk utredning och samverkan vid misstanke om misshandel på små barn

---

DIAGNOSKODER OCH ÅTGÄRDSKOD

Diagnoskoder:

Z 03.8K	Observation eller utredning av misstänkt misshandel
S 06.xx	Intrakraniell skada
T 74.0	Effekt av försummelse och vanvård
T 74.1	Fysisk misshandel
T 74.9	Andra misshandelssyndrom (t.ex. Medical Child Abuse)

Diagnoser till övriga fynd såsom revbensfraktur, blåmärke och ögonbottenblödningar bland andra ska också registreras

KVÅ-kod (åtgärdskod):

GD008 Anmälan enligt kap 14§1 SoL angående barn med möjligt skyddsbehov

Utredning och handläggning

Första dygnet:

- Noggrann sjukhistoria gällande det akuta tillståndet inhämtas från ambulanspersonal och vårdnadshavare: när blev barnet sjukt? vilka symtom? hur mådde barnet innan insjuknandet? vad har hänt? vilka var närvarande? har barnet haft liknande symtom tidigare? Vem kommer med barnet till akuten. Tydlig journalföring om vem som lämnar respektive upplysning
- Noggrann sjukhistoria gällande graviditet, förlossning, tillväxt och utveckling
- Noggrann kroppsundersökning och inspektion av hela hudkostymen
- Dokumentation av blåmärke och övriga skador i journaltext och med foto
- Datortomografi (DT)-hjärna (kontakta radiolog)
- Akut EEG vid misstanke om kramper
- Akut provtagning från blod- och urin enligt checklista
- Ögonundersökning (ögonläkare). Fynd av eventuella blödningar i näthinnan dokumenteras i journaltext och med foto. Lokalisation och utseende av eventuella skador/blödningar beskrivs i detalj för respektive öga.
- Kurator ska inkopplas
- Beslut om vilken/vilka specialitläkare eller överläkare som ska ha det övergripande ansvaret för patienten (ej ST-läkare)
- Finns det ett skyddsbehov? Socialtjänsten ansvarar för bedömningen. [Anmälan](#) till Socialtjänst görs direkt via telefon och därefter skriftligen. Socialtjänsten bör informeras om polisanmälan är gjord eller ska göras. *Om misstanke om brott mot barn finns ska information till vårdnadshavare ske först när man samverkat med socialtjänst och polis/åklagare om lämplig tidpunkt för detta.*
- [Anmälan](#) till polisen görs direkt via telefon och därefter skriftligen. Vårdnadshavare ska inte informeras om att polisanmälan är gjord. Barnläkare bör upplysa polisen om vikten av att rättsmedicin kopplas in direkt. Samarbete med rättsläkare bör inledas i tidigt skede.

Rekommenderat handlägningsplan

1. **säkra barnet, det vill säga; göra de medicinska insatser som barnet kräver i det akuta läget,**
2. **se till att barnet är skyddat det vill säga; att göra orosanmälan och att socialtjänsten tar ställning till skydd för barnet.**
3. **Låsa inloggning till Journal via nätet och Mina vårdkontakter/1177 medels gängse rutin,**
4. **Polisanmäla och samarbeta i den rättsliga processen.**

Första veckan:

- Röntgen helkroppsskelett (görs dagtid)
- MR hjärna och rygg (vid misstänkta avvikelser på DT-hjärna)
- Kompletterande DT-undersökningar vid behov (t.ex. skador på revben eller buk)
- Granskning av förlossningsjournal, (FV2) och BVC-journal (t.ex. tillväxtkurva inkl. huvudomfång)
- Ställningstagande till differentialdiagnoser t.ex. blödningssjukdom, skelettskörhet, metabol sjukdom (se checklista)
- **Samråd** mellan ansvarig personal från hälso- och sjukvård, socialtjänst, polis, åklagare och om möjligt rättsläkare (på Barnahus eller på sjukhuset).

Efter 2 veckor:

- Förnyad röntgen av helkroppsskelett (görs även om den första undersökningen utfallit normalt)
- **Gemensam klinisk konferens** med involverade specialister och om möjligt även rättsläkare. Patientansvarig läkare sammanfattar sjukhistorien och utredningsresultat
Röntgen-, DT- och MR-bilder demonstreras av radiolog
Foto av skador från t.ex. hud, slemhinnor och ögonbottnar demonstreras
- Resultat återkopplas till socialtjänsten för att underlätta deras fortsatta utredning
- Resultat återkopplas till rättsmedicin om rättsläkare inte är med på konferensen.
- **Uppföljande samråd**

Appendix:

1. Diagnoskoder och åtgärds-koder:

DIAGNOSKODER OCH ÅTGÄRDSKOD

Diagnoskoder:

Z 03.8K	Observation eller utredning av misstänkt misshandel
S 06.xx	Intrakraniell skada
T 74.0	Effekt av försummelse och vanvård
T 74.1	Fysisk misshandel
T 74.9	Andra misshandelssyndrom (t.ex. Medical Child Abuse)

Diagnoser till övriga fynd såsom revbensfraktur, blåmärke och ögonbottenblödningar bland andra ska också registreras

KVÅ-kod (åtgärds-kod):

GD008	Anmälan enligt kap 14§1 SoL angående barn med möjligt skyddsbehov
-------	---

2. Dokumentation

Försök gärna vara tolkningsneutral så långt det är möjligt. Undvik att skriva hundbett, knivskada, grepp o s v. Beskriv det som ses för att underlätta för rättsläkare att bedöma skadorna. Även avsaknad av skador dokumenteras.

Kroppsundersökning

Undersök hela hudkostymen systematisk från topp till tå.

Huvud/hals: hårbotten, bakom och i öronen, läppar och munslemhinna.

Bålen: komprimera bröstorg för att upptäcka eventuella revbensfrakturer. Palpera utmed ryggraden.

Buken: palpera och lyssna

Armar/ben: palpera hela skelettet. Lokaliserat smärta? Misstänkta frakturer?

I exemplen används svenska termer men givetvis kan latinska termer användas.

Beskrivning av blåmärke

- Lokalisation (vilken kroppsdel och var på kroppsdel)
- Storlek (cm x cm)
- Form (oregelbunden? rundad? mönstrad? upplarningar i blåmärket?)
- Riktning (tvärgående/längsgående/diagonalt?)
- Färgnyans(-er) (rödblå/violett/purpurfärgad? inslag av grönt/brunt/gult?)

Beskrivning av sår

- Lokalisering (vilken kroppsdel och ungefär var någonstans på kroppsdel)
- Storlek (cm x cm)
- Form (ellipsformat, stjärnformat, oregelbundet)
- Sårkanter (jämma eller ojämna)
- Vävadsbryggor i sårhålan eller ej

3. Ansvarsområden för berörda myndigheter:

Hälso- och sjukvård

Medicinsk diagnostik, utredning och behandling. Dokumentation.

Socialtjänst

Bedömning av ev. skyddsbehov hos barnet. Utredda behov av stödinsatser för familjen och att implementera dessa

Polis

Förundersökning och polisiär utredning

Åklagare

Tillsammans med polisen ansvarig för förundersökningens upplägg och rättslig utredning och bestämma om eventuellt åtal. Beslutar om begäran rättsmedicinsk intyg.

Rättsmedicin

Utfärdar rättsintyg baserat på resultat från egen undersökning eller utifrån journaldata. Hur och när kan skadorna uppstått? Orsakssamband? Rättsintyget blir en del av förundersökningen och kan användas som underlag i en eventuell rättsprocess

4. Aktuella telefonnummer:

Polis: 11414 **ANPASSA EVENTUELLT MED LOKALA NUMMER!**

Socialtjänst: socialjour eller via 11414

Kurator dagtid: **ANPASSA MED LOKALA FÖRHÅLLANDE**

Kurator jourtid: **ANPASSA MED LOKALA FÖRHÅLLANDE**

Misstänkt misshandel av unga barn

Checklista för medicinsk utredning och samverkan

Första dygnet		
Lås inloggning till e-tjänster via 1177 (e-journal och patientadministrativa system)!		
	Datum	Signatur
Anamnes		
Dokumentera tydligt		
Vem kommer med barnet?		
Vad har hänt?		
När har det hänt?		
Vem var på plats?		
Vilka symtom?		
Vem lämnar respektive upplysning?		
Kroppsundersökning		
Dokumentera tydligt		
Allmäntillstånd		
Blåmärke		
Sår		
Smärta		
Övriga skador		
Akuta prover		
Hb, TPK, LPK + diff, Na, K, Ca, krea, ASAT, ALAT, B-Glukos, laktat, CRP		
PK, APTT		
Blododling		
Urinodling		
Radiologisk diagnostik		

DT hjärna		
Övrig DT vid behov		
EEG/aEEG/CFM		
Överväg vid krampmisstanke eller barn med påverkat allmäntillstånd, begär akutsvar		
Foto		
Foto av blåmärke och eventuella övriga skador		
Ögonkonsult		
Remiss skriven		
Ögonundersökning utförd		
Ögonbottenfoto utfört		
Externa kontakter		
Kurator		
Socialtjänst Har barnet ett skyddsbehov? Informera socialtjänst om polisanmälan utfärdats eller ej		
Polis Polisanmälan utfärdas vid misstanke om brott Begär att rättsmedicin kopplas in i tidigt skede		
Rättsmedicin Konsultera rättsläkare per telefon		
OBS! Om polisanmälan gjorts bör man samråda med polis kring när och hur information ska ges till vårdnadshavare		

Första veckan: utökad utredning och fortsatt samverkan		
	Datum	Signatur
Blödningsbenägenhet		
Fibrinogen, antitrombin, faktor VIII, faktor IX, von Willebrand		
Skelettskörhet		
Ca, fosfat, ALP, PTH, vit-D, Cu, ceruloplasmin		
Metabol sjukdom		
U-organiska syror		

Radiologisk diagnostik		
Röntgen helkroppsskelett		
Röntgen helkroppsskelett efter 2 veckor		
MR skalle och rygg vid behov		
Riktad DT skelett, torax, buk vid behov		
Övrigt		
Vikt		
Längd		
Huvudomfång dagligen		
Tillväxtkurva		
Genomgång av FV2		
Genomgång av förlossningsjournal		
Misstanke om ärftlig sjukdom		
Provtagning efter samråd med genetiker Osteogenesis imperfecta? Övrig sjukdom?		
Barnahus		
Kontakta Barnahus för samråd		

Efter 2 veckor: kompletterande röntgen och multidisciplinär konferens		
	Datum	Signatur
Radiologisk diagnostik		
Röntgen helkroppsskelett upprepas alltid		
Multidisciplinär konferens mellan berörda specialister, kurator och eventuellt rättsläkare		
Utlåtande från röntgen helkroppsskelett efter 2 veckor måste vara klart inför konferensen		
Utfärda remiss med begäran om "en sammanfattande bedömning av resultaten från radiologiska undersökningar"		
Inhämta eventuella frågeställningar från rättsläkare		
Foto av blåmärke och skador demonstreras		